

Zpráva o hospodaření Městských lesů Kostelec nad Orlicí, spol.s.r.o .v roce 2010

Část 1. Sněhová kalamita v lesích 8-11.1.2010

Letošní zima s vydatnou sněhovou nadílkou způsobila rozsáhlé škody v borových porostech našeho regionu. Poškozeny jsou lesy od Hradce Králové přes Vysoké Chvojno, Borohrádek, Týniště nad Orlicí, Kostelec nad Orlicí až po Vysoké Mýto. Na vině byl průběh počasí, kdy došlo ke sněžení, následnému děšti, opakovanému sněžení a silnému mrazu.

V úvodu nutno zdůraznit, že takovou sněhovou kalamitu v borových porostech nepamatuje několik generací lesníků, a přesahuje dlouhodobě rámec 100 let. Mokřý a těžký sníh v našich lesích způsobil značné škody. V porostech dlouhodobě leželo cca 50-60 cm zledovatělého sněhu. Odhadovaná plocha poškozených porostů, kde vznikla holina, je přes 22 ha, objem zničeného dřeva mnohonásobně přesáhl naši roční těžbu (její maximální výše 7800 m³). Původně odhadované množství cca 16 000 m³ bylo překročeno o více jak 7.000 m³, na 23.747 m³ borového dřeva na ploše 589 ha což je téměř 50 % celého lesního majetku. Nejvíce jsou poškozeny borové porosty ve věku 10 - 60 let, nejkritičtější věk je 20-50 let. Poškození ovšem bylo i v porostech starších a to i ve věku přesahujících 100 let kde došlo k ulámání vrcholové části.

K poškození v mladších borových porostech došlo v důsledku nepříznivého štíhlostního koeficientu jedinců v tomto věku, kde u křehčího borového dřeva hmotnost těžkého mokrého sněhu, při teplotách kolem 0°C, přesáhla mez pevnosti dřeva.

Postup likvidace byl následující:

Možné postupy zpracování kalamity ve zmíněných regionech byly řešeny na regionálním jednání členů SVOLu za účasti vlastníků obecních, soukromých a statních lesů s účastí Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, UHULu a dalších lesnických firem. Vzhledem k závažnosti celé situace jsme si nechali pro naši oblast zpracovat od VULH zpracovat tzv. Pěstební doporučení na zpracování sněhové kalamity v borových porostech v našich lesích z toho důvodu, že s velikostí a druhem kalamity nemá nikdo z nás zkušenost a také pro možnou kritiku ke zpracování.

Při zpracování kalamity jsme se snažili velkoplošně nezasahovat do struktury porostů, bohužel na již zmíněných cca 22 ha bylo vzhledem k charakteru toto nutné. Na této ploše jsme vyráběli klasický sortiment, nepostupovali jsme tak jako na jiných majetcích, tj. drcením celých stromů.

Kalamitu jsme chtěli v maximální míře zpracovat do 30.6. tak, abychom minimalizovali možnost rozšíření lesních škůdců, abychom z kalamitního borového dřeva získali maximum možných financí a tento termín se nám i podařilo splnit. Velká náročnost na zpracování je v tom, že se muselo zpracovat dřevo na výměře téměř 600 ha, tzn. 50 % celého majetku. Její důsledky, zejména skupinové rozvrácení kvalitních porostů borovice, snížení zakmenění a vznik neproduktivních holin v mlazinách a tyčkovinách nás budou provázet ještě desítky let.

K urychlenému zpracování nás nutil druh dřeva - borovice, která při oteplení začíná modrat a dochází k významné finanční ztrátě.

Pro zpracování byly použity 3 těžební stroje (harvestory), dvě vyvážecí soupravy najatých firem a dva naše vyvážecí prostředky. Kromě těžebních strojů pomáhají roztroušenou kalamitu zpracovávat dva dřevaři.

- Výběr firem byl proveden poptávkovým řízením s výběrem takových, které jsou schopny v co nejkratším termínu zpracovávat dřevo, v co nejlepší kvalitě a pokud možno za co nejnižší možné ceny za prováděné práce, dále s možností část hmotu profinancovat vzájemným zápočtem (služba - dřevo). Byly vybrány firmy Stora Enso a Solitera. Se společností Stora Enso byl kontrakt na dodávku dřeva stanoven na lokalitě OM (odvozní místo), to znamená, že náklady spojené s dopravou po železnici či osově dodávky byly hrazeny touto společností. Touto dohodou, při ceně dopravy cca 350-400 Kč/m³, jsme ušetřili významných více jak 3 miliony korun.

- mladé porosty byly zpracovávány s použitím nejmenšího pásového harvestoru, ve starších porostech pracovaly dva střední stroje.

- klest na plochách se soustředěnou kalamitou (plocha cca 15 ha) byl likvidován vyvážením klestu a následným štěpkováním. Další plochy, kde byla kalamita zpracovávána, se budou uklízet až v následujících letech, kdy budou uklizeny shrnutím klestu na hromady, jeho vyvezení a následně seštěpkován. Kontrakt na prodej štěpky byl sjednán se společností Lees Bohdaneč, dřevní hmota je dodávána do Elektrárny Poříčí Trutnov. Toto vše je časově a finančně náročné a nelze vše udělat ihned, tak, jak si někteří neznalí spoluobčané myslí. Je velmi jednoduché kritizovat, ale pochybuji, že se někdo z nich byl podívat v lese a době, kdy, za

jakých podmínek a s kolika lidmi se kalamita zpracovávala. Po dobu zpracování kalamity byl vydán státní správu i zákaz vstupu do lesů. Úklid klestu v porostech je nadstandardní činnost, která se běžně neprovádí a dřevo se ponechává přirozenému rozkladu.

- ve slabých porostech jsme umožnili spoluobčanům možnost samovýroby palivového dřeva. Této možnosti využilo více jak 100 lidí, cena za takto zpracované dřevo se pohybovala od 50 -200 Kč podle zpracovávaných podmínek

- náročnost a především rychlost zpracování kladly nároky i THP pracovníky. Za normálních podmínek prodáváme dřevo (cca 6800 m³) za rok, nyní množství cca 26000 tisíc m³ za 4 měsíce. V přepočtu čísel se jednalo o cca 520 vagonů dřeva, tj. při počtu 5 vagonů denně více jak 100 dní nepřetržité nakládky.

Co negativního přinese kalamita?

Původní předpoklad, že v roce 2010 významně poklesne průměrné zpeněžení dřevní hmoty ve vztahu k vyráběným sortimentům a výrazné nákladovosti na zpracování se naštěstí nenaplnilo. Průměrné zpeněžení dřevní hmoty bylo 1134 Kč/m³, což vzhledem ke skladbě vyrobených sortimentů pro znalého člověka není vůbec špatné. Vlákničné sortimenty tvořili více jak 17.000 m³, tj. 68,90% z celkového objemu dodávek. Průměrné zpeněžení dřeva např. v roce 2008 bylo 1252 Kč/m³, v roce 2009 1135 Kč/m³ ovšem za úplně jiných podmínek, tj. bez kalamity, nebo s jejím minimálním množstvím.

Nově vznikly náklady na potěžební úpravu porostů (vyjeté koleje po těžebně- dopravních strojích jsme začali upravovat pásovým bagrem), nutné bude znovu opravit síť cest, plochy meliorovat, opravit odvodnění které vzhledem k mokrému počasí byly ve špatném stavu.

V dalších letech vzroste úkol prvního a opakovaného zalesnění, bude nutné vysazovat vyšší podíl melioračních a zpevňujících dřevin, dále dřevin které jsou vhodné k růstu ve stínu, vhodných do mokřejších lokalit. Významně se povýší i prostředky na další péči o zrekonstruované plochy (nátěr proti okusu, ožínání proti buřeni, oplocení a znovu výchovné zásahy. V některých částech budou nutné meliorovat vytěžené plochy tak, aby cílové dřeviny mohli vyrůst. Tyto rozvrácené porosty budou minimálně následujících 10 let náchylné na další poškození větrem, sněhem ale i lesními škůdci.

V následujících dvou letech dojde k výraznému omezení těžeb tak, abychom srovnali těžbu na úroveň celého decenálního plánu. (Plán na 10 let je 78.000 m³, od roku 2007 – 2010 je vytěženo 43 672 m³. Na zbývajících 6 let tedy zbývá cca 34 300 m³. V uplynulých letech jsme těžili o 10% těžeb méně tak, abychom ušetřili zásobu dřeva. Z toho vyplývá, že v následujících letech bychom těžili ročně pouze cca 5150 m³ tj o 1650 m³ méně. Převodu li toto na peníze bude ročně chybět cca 2500000 Kč a to by na provoz v nastávajících podmínkách nestačilo. Z toho důvodu budeme těžít v roce 2011 max. 200 m³ nahodilé těžby, v roce 2012 cca 3500 m³, potom přejdeme již na normální těžbu. Předpokládaný zisk finančních prostředků z letošního roku použijeme na financování prací v následujících dvou letech tak, že vytvoříme zákonné rezervy na pěstební činnost. Velikost kalamity významně ovlivní finanční tok prostředků v následujících letech platnosti LHP (zbývá ještě 6 let).

Lze vůbec vyčíslit ztráty ?

Vzhledem k charakteru kalamity tzn. věkovému složení, celkovému množství, velkému množství holin, ztrátě na přírůstu dřeva lze finanční ztrátu velmi těžké vyčíslit, ale bude se jedna o částky v řádech milionů.

**Zpráva o hospodaření Městských lesů Kostelec nad Orlicí,
spol.s.r.o .v roce 2010**

Část 2. Plán podle technických jednotek

I přes zmíněnou kalamitu nebylo možné zastavit ostatní práce, ba právě naopak byly dělána práce nad rámec plánu.

Pěstební práce

	plán	skutečnost
-zalesňování	16,03 ha	18,84 ha
-příprava půdy pro zalesňování	15,34 ha	13,09 ha
-ochrana kultur proti okusu	28,- ha	33,02 ha
-ožínání	22,- ha	31,76 ha
-úklid klestu po těžbě/mech/ručně/	15,- / 2,-ha	21,33 /4,08 ha
-příprava pro štěpkování	0 ha	7,71 ha
-štěpkování	19 ha	12,50 ha
-vyvážení pro štěpkování	1500m ³	2060m ³
-oplocování proti zvěři	5400 b.m.	6945 b.m.
-prořezávky	20,- ha	51,28 ha
- výroba sazenic	51100 ks	151160 ks

Těžební práce

	plán	skutečnost
-těžba	11.800 m ³	25929 m ³
z toho harvestor	2300 m ³	24.218 m ³
ručně	9.500m ³	1.711m ³
mýtní úmyslná	1.800 m ³	2.035 m ³
nahodilá/kalamitní/	10.000 m ³	23.989 m ³
-přibližování dřeva	11.800 m ³	25.701 m ³
z toho vlastní prostředky	9.300m ³	10.066 m ³
cizí -,-	2.500m ³	15.635m ³
-odvoz dřeva	11.800m ³	26.087m ³
-opravy cest	1,5 km	3,8 km
-výroba palivového dřeva	500 prm	511 prm
-prodej štěpky	1500 m ³	2555m ³

Náklady za rok celkem: 28.785.885 Kč
z toho nejvýznamnější položky : nad 100.000 Kč

501 spotřeba materiálu	1.816.297 Kč
nejvyšší položka jsou pohonné hmoty - více jak 60%, dále náhradní díly, chemické prostředky, oleje , sadební materiál, výstrojní součástky apod..	
504 prodané zboží – přefakturace PHM	370.583 Kč
511 opravy a udržování prostředků	631.384 Kč
518 ostatní služby / práce firem mzdy soukromníků,doprava dřeva,	11.260.240 Kč
51802 nájem městu	400.084 Kč
521 mzdové náklady - vlastní pracovníci	3.898.353 Kč
52104 příplatek na stravu	169.720 Kč
524 zákonné pojištění	1.375.631 Kč
527 ostatní sociální náklady život. Pojistky	120.000 Kč
551 odpisy investičního majetku	731.162 Kč
552 tvorba a zaúčtování rezerv	6.939.000 Kč
568 pojištění majetku, zák. ručení	143.010Kč
591 daň z příjmů	1.191.870 Kč

Celkové výnosy za rok : 34.163.903 Kč Kč
Z toho nejvýznamnější položky: nad 50.000 Kč

601 tržby za vlastní výroby- dřevo	31.885.613 Kč
602 tržby - služby	126.380 Kč
604 tržby za zboží	347.356 Kč
621 aktivace materiálu	153.941 Kč
64800 ostatní provozní výnosy ,pojistné plnění roční bonusy za dřevo,příspěvky rež.hon. zisk z honu	1.274.382Kč
64802 ostatní provozní dotace KÚ	415.320 Kč
688 pojistné plnění	81.258 Kč

Hospodářský výsledek před daněmi a zaúčtováním rezervy na pěstební činnost je 14.474.887 Kč, po zaúčtování rezerv na pěstební činnosti pro rok 2011 a rok 2012(7.905.000 Kč) je zisk 6.569.888 Kč. Po úhradě daní (1.191.870 Kč) je zisk 5.378.017 Kč

Celkový výsledek ML byl sice významně ziskový, ale tyto prostředky budou využity pro financování likvidace zbytků kalamity a pro financování veškerých pěstebních prací v následujících dvou letech, kdy, jak jsem již popsal, nebude prováděna těžba, tudíž nebude hlavní přísun peněz.

V roce 2010 organizace požádala DR i RM o souhlas, abychom mohli zakoupit štěpkovač a shrnovač klestu na likvidaci potěžebních zbytků dřeva . Úklid bude probíhat minimálně v následujících dvou letech.

Provozujeme dvě lesní školky na výrobu sazenic lesních dřevin. V současné době neprodáváme , veškerá produkce je využita pro naši potřebu.

*Myslivosť - odlov černé zvěře 29 ks
- odlov srnčí zvěře 14 ks*

Výsledky hospodaření za jednotlivá čtvrtletí jsou projednávána v DR a následně je seznámena RM, navíc jsou dvě jednání DR při inventurách dřeva a majetku organizace.

Novým zastupitelům bych na závěr v krátkosti představil společnost. Vznikla v květnu 1992 navrácením lesního majetku od LZ Rychnov nad Kněžnou(523 ha) , od LZ Vysoké Chvojno(252 ha), v roce 1995 byly vráceny lesy od Vojenských lesů Plumlov(421 ha). Od počátku jsme byli příspěvková organizace, od roku 2001 jsme spol.s.r.o. 100% vlastněná městem. Základní jmění společnosti je 4 mil. Kč. Společnost zaměstnává cca 15 vlastních pracovníků z toho 4 THP. Dále zaměstnává dle potřeby cca 5 soukromých subjektů či firem. Výměra lesů je 1196 ha lesních pozemků. Organizace je dlouholetým držitelem jakostního certifikátu PEFC. Certifikát PEFC poskytuje záruku všem, kdo kupují výrobky ze dřeva a z papíru, že podporují trvale udržitelné hospodaření v lesích. Lesy obhospodařované trvale udržitelným způsobem jsou takové lesy, kde se hospodaří v souladu se standardy založenými na mezinárodně uznaných ekologických, sociálních a ekonomických hodnotách, které tvoří základní pilíře trvale udržitelného hospodářství. Proto nezávislý, kvalifikovaný a nestranný certifikační orgán prověřuje, zda se v lese hospodaří podle těchto základních principů.. Organizace musí splňovat cca 65 kritérií z oblastí :

- plnění lesního hospodářského plánu*
- sledování a zabránění škodlivých činitelů-ochrana lesa*
- zlepšení stavu lesních porostů*

- vhodnost používání pesticidů
- šetrné technologie
- plnění zákonných lhůt pro zalesnění, nepřetěžování
- dbát na citlivost ekosystémů
- zachování biodiverzity lesních ekosystémů při obnově
- genetická kvalita reprodukčního materiálu
- vzdělávání pracovníků
- bezpečné pracovní podmínky
- zajištění práv zaměstnanců.

Samotné hospodaření v lesích není samovolné, ale je zákonně vymezeno Lesním hospodářským plánem. V současné době se řídíme LHP na období 2007-2016, po té se vytváří na dalších deset let nový.

*V Kostelci nad Orlicí
20.6.2011*

ing. Jan Havránek